

інспекції у справах їх відання, лісова сторожа, урядові установи й особи у справах про незаконні дії підпорядкованих їм посадових осіб [1, арт. 94]. Органи міліції та кримінального розшуку не були обмежені певною категорією справ. Їм надавалася можливість порушувати кримінальні справи та проводити дізнання за будь-яким фактом злочину, якщо до розслідування даного факту не приступив слідчий.

За КПК УСРР 1927 р. права органів дізнання були значно розширені, відтепер вони могли проводити цілий ряд дій, які за КПК УСРР 1922 р. здійснювали лише слідчі. Так, у арт. 95 зазначалося, що при проведенні дізнання у справах, у яких попереднє слідство не є обов'язковим і в яких дізнання замінює слідство, органи дізнання керуються правилами кримінально-процесуального кодексу, встановленими для проведення попереднього слідства.

Пунктом 5 арт. 95 КПК УСРР 1927 р. передбачалося, що органи дізнання на початку розслідування складають постанову про притягнення особи як підозрюваного, а після закінчення дізнання складають постанову про притягнення підозрюваного як обвинуваченого, після чого направляють справу до суду або слідчому. Якщо за вчинення злочину відповідною статтею Кримінального кодексу УСРР 1927 р. передбачалася відповідальність, яка не перевищувала одного року позбавлення волі, органи дізнання такі справи направляли безпосередньо до суду. Якщо ж за злочини, які інкримінувалися обвинуваченому, за КК УСРР передбачалося покарання більше одного року, такі справи направлялися слідчому, який здійснював нагляд за дізнанням.

Разом з тим, законодавець не наділяв органи дізнання правом самостійно закривати справи. Згідно з арт. 101 КПК УСРР, виявивши підстави для закриття справи, зазначені в арт. 4 і арт. 197 КПК УСРР, органи дізнання були зобов'язані усі матеріали зі своїм висновком направити слідчому, який і приймав остаточне рішення у справі.

КПК УСРР 1927 р. надавав органам дізнання достатньо широких прав і у справах, у яких попереднє слідство було обов'язковим. Зокрема, згідно з арт. 97 органи дізнання у таких справах наділялися правом допитати осіб, підозрюваних у вчиненні злочину, очевидців і потерпілих, також мали право стосовно особи, яка підозрювалася у вчиненні злочину, вибрати запобіжний захід аж до взяття під варту, при наявності достатніх підстав – провести виїмку, обшук, огляд та освідування.

Артикулом 99 КПК УСРР передбачалось, що при виборі запобіжного заходу у виді взяття під варту у справах, в яких попереднє слідство не було обов'язковим, органи дізнання протягом 24 годин копію своєї постанови направляють до суду, якому підсудна дана справа або до народного судді, в районі діяльності якого вчинено злочин або затримано підозрюваного. У справах, для яких попереднє слідство є обов'язковим, органи дізнання були зобов'язані, згідно з арт. 97, арт. 99 протягом 24 годин довести до відома слідчого про розпочате розслідування і вибраний запобіжний захід.

Проте, одночасно встановлювалися і деякі обмеження для органів дізнання. Зокрема, прийняти рішення про відсторонення посадової особи від займаної посади у зв'язку з притягненням її до кримінальної відповідальності або призначити експертизу у розслідуваній справі могли тільки з дозволу слідчого. А призначити експертизу з питань, пов'язаних з визначенням психічного стану особи, що вчинила суспільно небезпечне діяння, вони могли лише під безпосереднім керівництвом слідчого.

Намагаючись підвищити рівень і значення дізнання до рівня слідства і перекласти частину роботи щодо розслідування справ зі слідчих на органи дізнання, законодавець пішов на збільшення строків дізнання. Зокрема, арт. 100 КПК УСРР 1927 р. передбачав, що дізнання у справах про злочини, за які може бути призначено міру покарання у виді позбавлення волі на строк до одного року, повинно бути завершеним протягом місяця, а в усіх інших справах – у строк не більше двох місяців.

Отже, за КПК УСРР 1927 р. розслідування справ про злочини невеликої тяжкості відбувалося у формі дізнання. При здійсненні процесуальних функцій органи дізнання керувалися, з деякими обмеженнями, правилами КПК УСРР, встановленими для досудового слідства. Наділення органів дізнання достатньо широкими повноваженнями дозволяло розвантажити слідчих та сприяло кращому вирішенню завдань кримінального судочинства.

Список використаних джерел:

1. Кримінально-процесуальний кодекс УСРР : затв. постановою ВУЦВК і РНК УСРР від 20 липня 1927 р. // Збірник Законів і Розпоряджень Робітничо-Селянського Уряду України. – 1927. – Відділ. 1. – № 36–38. – арт.167.

Гузема Валерія Іванівна, курсант 3-го
курсу факультету №1
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник: Філяніна Л.А.,
старший викладач кафедри теорії та
історії держави і права
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

ЕТАПИ РОЗВИТКУ ТРУДОВОЇ МІГРАЦІЇ В УКРАЇНІ

Трудова міграція для українців явище не нове. Воно спостерігалось ще за довго до формування української державності. Можна сказати, що загострення міграційних процесів спостерігалися в періоди Першої та Другої світових війн, які примушували тікати наших предків із своїх рідних земель задля забезпечення сімей і взагалі збереження життя. Тому історики (С.П. Наріжний, С.Ю. Лазебник, В.П. Трошинський, А.А. Шевченко) поділили історію української міграції на чотири хвилі. Перша хвиля тривала з останньої чверті XIX ст. до початку Першої світової війни; друга відбувалася у період між двома світовими війнами; третя у період після Другої світової війни до середини 1950-х рр.; четверта – від 1980-тих рр. до сьогодення.

Першу хвилю української еміграції історики умовно називають трудовою – оскільки основним мотивом виїзду людей закордон був пошук більш придатних умов для праці. Джерелом першої хвилі масової еміграції останньої третини XIX ст. стали селяни з відсталих національних окраїн Австро-Угорщини та царської Росії, а також частина міських ремісників. Переважно це були неписьменні або малоосвічені люди, які через соціально-економічні причини змушені були виїжджати до іншої країни на заробітки [1, 368].

За різними даними, в період 70-х років XIX ст. до 1914 року, з України виїхало близько 500 тис. осіб. Спочатку на першому місці серед привабливих для поселення країн були Бразилія та Аргентина, потім США і Канада. У цей же час досить активно українці, особливо східні, почали просуватися на схід та південь Російської імперії, заселяючи ще не обжиті землі. Так як Росія активно продовжувала розширювати свої володіння, захоплюючи все нові й нові території, їх необхідно було заселити за рахунок переселених західних регіонів. Так у період з 1897 по 1916 роки з України до інших частин Російської імперії (Сибіру, Казахстану, Середньої Азії, на Далекий Схід) було переселено понад 900 тисяч осіб. За даними з інших джерел відомо, що на Далекий Схід з України виїхало приблизно 2 млн. людей [2, 302-309].

Отже, можна зробити висновок, що українська діаспора у часи Першої світової війни спряла розвитку не лише зарубіжних країн, а й безпосередньо Росії, особливо на Далекому Сході, де українці відіграли визначну роль у заселенні та господарюванні.

Друга хвиля української еміграції припадає на період між двома світовими війнами, ця хвиля отримала назву політичної еміграції. Емігранти другої хвилі розселялися не лише у степах Західної Канади, а й у великих промислових містах східної частини країни, де знаходили роботу на фабриках і заводах. Чимала частина емігрантів опинилась на території Західної Німеччини, Австралії, США. За кордон виїжджали представники інтелігенції, робітники, учасники армії Української Народної Республіки. Склад цієї хвилі характеризується своєю неоднорідністю: це і солдати та офіцери білогвардійських та українських самостійницьких формувань; колишні землевласники та члени їх родин, колишні володарі промислових підприємств, торговці, священнослужителі, інтелігенти та ін.. [1]. Під час другої хвилі за межі свого проживання стала тікати тогочасна інтелігенція, яка бажала уникнути утисків з боку новосформованої радянської влади. Еміграційний процес ще більш посилювався під час громадянської війни. Таким чином, причинами виїзду вже були не лише пошук заробітку, а й не бажання залишатися в зруйнованій війною країні, відмова брати участь у «братовбивчій» війні. Інтелігенція прагнула як най далі вивести своїх нащадків та вберегти їх від переслідувань чи смерті.

Що стосується третьої хвилі міграції, її було названо інтелектуальною, так як припала на післявоєнний період. Після закінчення Другої світової війни притулку за межами СРСР повинні були шукати ті, хто активно відстоював українську мову та культуру, боровся за збереження українських національних цінностей і за незалежну Україну вцілому. У 70-80-х роки XX століття, цей часовий період характеризується активним рухом дисидентів. Дисидентами були люди інакомислячі, тобто такі, які не погоджувались з діями тогочасної політичної влади в Союзі РСР. Ці люди піддавалися жорстким репресіям з боку радянської влади і задля врятування власного життя були змушені покинути територію власної країни.

Отже, беззаперечним є твердження, що в будь-якій цивілізованій державі право на вільне пересування особи передбачено в Основному законі. Трудова міграція – це особливе пересування

територією своєї чи іноземної держави з метою працевлаштування, періодичність сплесків якої пов'язана з низьким рівнем життя та прагненням до заробітку з метою забезпечення життя сім'ї, а також війни, утиски та репресії інтелігенції з боку радянської влади.

Список використаних джерел:

1. Історія української культури. Навч. посіб./ За ред. О. Ю. Палової - К.: Центр учбової літератури, 2012. - 368 с
2. Трудова міграція та українська діаспора за кордоном / Е. В. Дробко // Університетські наукові записки. - 2006. - № 2. - С. 302-309. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Unzap_2006_2_51.pdf

Депа Юлія-Михайлина Романівна,
здобувач кафедри теорії держави і права НАВС

Науковий керівник :Завальний А. М.,
завідувач кафедри теорії держави і права НАВС, кандидат юридичних наук, доцент

ПОНЯТТЯ ЛЕГІТИМАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ДЕМОКРАТІЇ

Побудова в Україні правової, демократичної держави є важливим фактором забезпечення верховенства права, суверенітету та законності. Хоча дослідження цих питань є не новітнім, а зародилось ще за часів Античності, починаючи з роздумів Платона, Арістотеля та інших мислителів, і сьогодні наука вимагає невинного поповнення знань про державу та право. Адже вдосконалення цих знань надасть змогу більш раціонального, дієвого та ефективного функціонування та існування держави та права загалом. Державна влада як засіб здійснення функціональних обов'язків держави повинна забезпечувати потреби суспільства, невід'ємні права та свободи кожного її громадянина. А від так ключовим питанням є довіра до влади, підтримка її населенням. Варто зазначити, що завдяки правомочній легітимній державній владі суспільство добровільно їй підкоряється. Тому аналіз процесу легітимації державної влади, дослідження її сутності, феномену та взаємодії з демократією є актуальний на даний час.

Дослідженням питання легітимації державної влади, займалось багато видатних науковців, зокрема, С.К. Бистрицький, І.М. Жаровська, А.П. Заєць, Т.А Кравченко, В.Б. Ковальчук, С.І. Максимов, І.В. Музика, Н.В. Юськів, Ю.І. Ющик та багато інших.

За останні декілька років українське суспільство характеризується вкрай низьким рівнем довіри до влади. Яскравим прикладом є події київського Майдану, або ж як ще називають, революції Гідності. Ці події є вираженням делегітимаційного процесу, тобто, втрати довіри до влади та несприйняття влади суспільством. Інакше кажучи, народ не бажав підкорюватись минулій владі та вимагав змінення її шляхом революційного способу. Отже, вбачається, що громадяни легітимують або делегітимують державну владу на підставі її дій чи бездіяльності, її добросовісності або ж халатності.

Перш за все, вважаємо за необхідне дослідити, що є легітимація та делегітимація державної влади та їх вплив на демократичне суспільство. Ми вважаємо, що правова та законна легітимація без демократичного суспільства існувати не може. Адже у недемократичному суспільстві воля владних органів ніяк не залежить від народу, народ лише беззаперечно підкорюється їй. На сучасному етапі розвитку наукової думки на території певної держави легітимною визнають тільки ту владу, яка сформована в результаті верховенства права, демократичних процедур та наявності народного суверенітету. Ініціатива та вираження вподобань народу як умова легітимаційного процесу вважається проявами демократії у державі, а саме плюралізмі, гласність, форми народного волевиявлення, зокрема, вибори, референдуми, звернення, мітинги тощо. Тобто йдеться про таку державу, в якій публічна влада, і насамперед законодавча, формується демократичним шляхом, яка має суспільну легітимність, функціонує на основі демократичних процедур і може забезпечити демократичний порядок, передусім дотримання прав та свобод людини [1, с. 103].

На даний час одностайного розуміння поняття легітимації не існує, проте, ми проаналізуємо наявні думки вчених. Зокрема, С.І. Максимов вказує, що: «Легітимація державної влади додає їй необхідний авторитет у суспільстві, внаслідок чого більшість населення добровільно і свідомо підкоряється цій владі, законним вимогам її органів і представників, що додає їй стійкість і стабільність» [2, с. 89]. Легітимація – це завжди процес визнання чи невизнання існуючої влади – як її представників, так і її норм, процедур, інституцій – законів взагалі [3, с. 58]. Нам імпонує думка відомого науковця В.Б. Ковальчука, він зазначає, що: «Легітимація державної влади – це процес, за допомогою якого державна влада, її дії, норми, інститути,